

Vooraf

Taalbeschouwing... Wat is dat nu precies? Welke inhouden moeten aan bod komen? Waar vind ik geschikt materiaal? Hoe organiseer ik mijn lessen? De laatste tijd gonst het van dat soort vragen in verband met het onderwijs taalbeschouwing. In dit themanummer wordt een groot aantal ervan aan de orde gesteld en in de mate van het mogelijke beantwoord.

JAN T'SAS: *"Ik doe dat niet!"*

De vernieuwingen in het onderwijs taalbeschouwing worden niet door alle leraren in dank afgenomen, zo blijkt uit de titel van deze bijdrage. Jan T'Sas legt de vinger op de wonde in zijn inleiding op dit themanummer. Wat de vernieuwingen in de leerplannen precies inhouden en hoe er didactisch mee omgesprongen kan worden, licht hij vervolgens kort toe. Een inductieve aanpak en de integratie van taalvaardigheid en taalbeschouwing staan hierbij centraal. In de overige artikels van dit nummer worden deze principes concreet uitgewerkt.

MARC STEVENS: *Voorwaarden voor een leerrijk taalbeschouwingsonderwijs*

Leerrijk taalbeschouwingsonderwijs moet aan een aantal voorwaarden voldoen, aldus Marc Stevens. Ingebed in een reismetafoor noemt hij er vijf: aan de slag gaan met echt, levend en betekenisvol taalmateriaal; inductief lesgeven; op het gepaste niveau van concreet naar abstract werken; op een correcte manier tegen taal aankijken; leerlingen motiveren door gevarieerde taalbeschouwingslessen aan te bieden. Hij stoffeert zijn standpunten met tal van inspirerende voorbeelden voor het basis- en het secundair onderwijs.

JANNEMIEKE VAN DE GEIN: *Wat is hier het onderwerp*

Taalbeschouwing staat in het basisonderwijs nog in de kinderschoenen, ook in Nederland. Volgens Jannemieke van de Gein bestaat daar wel overeenstemming over de inhoud, maar laten de didactische uitwerkingen nog veel te wensen over. In deze bijdrage licht ze eerst de leerzame en de nuttige kant van strategisch taalbeschouwingsonderwijs toe om vervolgens even stil te staan bij de mogelijke oorzaken van de mislukking. Ten slotte illustreert ze aan de hand van twee suggesties (experimenteren met interpunctie en het herkennen van samenstellingen) haar stelling dat het onderwerp (taal!) serieus moet worden genomen.

IDES CALLEBAUT: *Hoe probeer ik (toekomstige) leraren van de basisschool tot de nieuwe taalbeschouwing over te halen?*

De leraren uit het artikel van Jan T'Sas moeten nog tot de nieuwe taalbeschouwing overgehaald worden. Hoe Ides Callebaut (toekomstige) leraren van de basisschool probeert te

overtuigen, demonstreert hij aan de hand van twee lessen die hij gegeven heeft in de basisschool en in de lerarenopleiding. Met het eerste voorbeeld toont hij aan dat je met leerlingen van het vierde leerjaar en toekomstige onderwijzers naar de structuur van zinnen kunt kijken als naar de structuur van bomen. In het tweede voorbeeld staat voor beide doelgroepen het kijken naar beeldtaal centraal.

HENDRIK CORNILLY: *Spellen en taal in het basisonderwijs*

Het *Vlaams Spellenarchief* heeft ongeveer 2000 gezelschapsspellen in zijn bezit. In deze SPIEKERSKORNER stelt Hendrik Cornilly de verschillende soorten taalspellen voor die aanleiding kunnen geven tot tal van taalbeschouwelijke activiteiten in het basis- (en secundair) onderwijs.

KATRIEN DURNEZ & FRANSIEN VANDERMEERSCH: *Taalvaardigheid en taalbeschouwing. Een interessant duo*

Taalvaardigheid en taalbeschouwing kunnen ook in de derde graad van het secundair onderwijs op een geïntegreerde manier aangepakt worden. Hoe dat concreet kan, illustreren Katrien Durnez & Fransien Vandermeersch aan de hand van drie lesvoorbeelden met taalkundige onderwerpen. In het eerste voorbeeld staat het kijken en luisteren naar een video over de spelling van het Nederlands centraal. De tweede lessenreeks concentreert zich op het lezen en spreken naar aanleiding van diverse artikelen uit *De StandaardTAAL*. Het derde voorbeeld ten slotte demonstreert hoe leerlingen informatie over de ontwikkeling van het Middelnederlands vanuit drie verschillende media leren benaderen.

GROF GESCHUD

RONALD SOETAERT: *Grof geschud en zorgvuldig gezeefd. Taalbeschouwing voor alle mensen van goede wil*

INTERKL@s

GUY DE TROYER: *Kid City*

INGEBOEKT

ROB BELEMANS & JOS VAN THIENEN: *Ich kal ooch Limburgs. Creatief lespakket voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs*. Hasselt: Provinciebestuur Limburg, 1998. [recensent: Joke Verbeek]

Rita Rymenans
hoofdredacteur

